

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

«Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання»

підготовки

магістра

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання»
підготовки магістра.

Розробник: д. політ. н., професор, професор кафедри міжнародних відносин Карпчук
Наталія Петрівна

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Проф. Карпчук Н.П.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин,
протокол № 1 від 01 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

доц.. Вознюк Є. В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна очна форма навчання	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, С3 Міжнародні відносини, Міжнародні стратегічні комунікації, магістр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання: 1
		Семестр: 1-ий
		Лекції: 10 год.
		Семінарські: 14 год.
		Самостійна робота: 88 год.
		Консультації: 8 год.
Форма контролю: залік		
Мова навчання	українська	

II. Інформація про викладача

ППП **Карпчук Наталія Петрівна**

Науковий ступінь: доктор політичних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри міжнародних відносин

Контактна інформація Natalia.Karpchuk@vnu.edu.ua, 097 494 3183

Дні занять : заняття проводяться у відповідності до розкладу занять, який розміщений на сайті <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Силабус вибіркового освітнього компонента «Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

Концепт «FIMI», його зв'язок поняттями «фейки», «дезінформація», «пропаганда». Китайська «екосистема» FIMI: публічна дипломатія Китаю в ЄС. Китайська «екосистема» FIMI: м'яка сила й нарративи Китаю. Російська «екосистема» FIMI. Нарративи інших акторів в інфопросторі ЄС і вплив на європейські цінності. Популізм, що підриває довіру до політичного процесу та інституцій ЄС. Дезінформація з питань здоров'я, охорони довкілля. Дезінформація, що загрожує безпеці й руйнує громадянський порядок. Соціальні мережі, месенджери та штучний інтелект: можливості й загрози для FIMI. Контрзаходи й інструменти протидії FIMI: EUvsDisinfo. Європейський центр передового досвіду для протидії гібридним загрозам (European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats). Досвід країн-членів ЄС у боротьбі з FIMI. Співпраця ЄС й України для протидії FIMI.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою курсу є дати знання щодо природи, цілей та засобів зовнішнього інформаційного маніпулювання та втручання іноземних акторів у внутрішню політику держав.

Основними завданнями курсу є вивчення базових категорій і понять FIMI, вироблення й вдосконалення навичок аналізу операцій FIMI, до яких вдаються учасники міжнародних відносин.

3. *Soft skills*

вміння аналізувати джерела інформації, виявляти фейки, маніпуляції та пропаганду; оцінка достовірності та упередженості контенту; здатність системно аналізувати інформаційні кампанії, наративи та стратегії впливу; робота з кейсами реальних інформаційних втручань; вміння аргументовано висловлювати думку, вести дискусії на чутливі теми; ефективна презентація результатів досліджень; усвідомлення культурних особливостей у сприйнятті інформації; здатність розпізнавати емоційний вплив інформації на аудиторію; усвідомлення меж допустимого в інформаційній боротьбі; розуміння впливу маніпуляцій на демократичні процеси; вміння слухати та враховувати різні точки зору.

4. Структура освітнього компонента.

2	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бали
Змістовий модуль 1. Природа й актори FIMI						
Тема 1. Концепт FIMI	15	2	2	10	1	ДС, П, Р 12
Тема 2. Актори FIMI	23	2	2	18	1	ДС, П, Р 12
Тема 3. Популізм й дезінформація як загроза демократичним процесам	15	2	2	10	1	ДС, П, Р 12
Разом за змістовим модулем 1	53	6	6	38	3	36
Змістовий модуль 2. Протидія FIMI						
Тема 4. Контрзаходи й інструменти протидії FIMI: EUvsDisinfo.	28	2	4	20	2	ДС, П, Р 12+20
Тема 5. Європейський центр передового досвіду для протидії гібридним загрозам (European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats). Досвід країн-членів ЄС у боротьбі з FIMI.	39	2	4	30	3	ДС, П, Р 12+20
Разом за змістовим модулем 2	67	4	8	50	5	64
Усього години	120	10	14	88	8	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо. П - презентація.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в наукових заходах тощо) навчання може відбутись за індивідуальним планом за погодженням із викладачем.

В умовах дії воєнного стану або карантинних обмежень освітній процес в університеті може здійснюється за змішаною формою навчання, а саме: очно в аудиторії або дистанційно в Microsoft Teams.

Політика щодо академічної доброчесності.

Нульова терпимість до списування. Плагіат та списування під час виконання письмових завдань та екзаменів (зокрема, із використанням мобільних девайсів) є грубим порушенням принципу академічної доброчесності і є неприпустимими в процесі вивчення курсу.

Якщо для підготовки аналітичних завдань використовувався штучний інтелект, студент визнає та заявляє про це і несе повну відповідальність за достовірність результатів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Усі теоретичні й практичні завдання здаються у день проведення семінару. ЗО, які працюють, узгоджують графік здачі завдань з викладачем. Пропущені заняття здаються лише за наявності підтвердження вагомої причини відсутності (довідка про відсутність через хворобу чи заява про потребу пропустити заняття).

Якщо ЗО пройшов тренінг і отримав відповідний Сертифікат, то тема /теми ОК можуть бути зараховані (залежить від тематики тренінгу й вирішується окремо в кожному індивідуальному випадку).

Якщо ЗО пройшов тренінг за проектом «Протидія ЄС зовнішньому інформаційному маніпулюванню та втручанню» (EU Counteraction to FIMI) (ERASMUS+ JEAN MONNET MODULE № 101172342 – EUC2FIMI – ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH)), може лекції не відвідувати й має виконати лише практичні завдання ВОК.

Складання заліку з курсу регламентується Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://surl.lu/kyqyrrp>) .

Можливість отримання додаткових (бонусних) балів

На факультеті міжнародних відносин діє відповідна система бонусів, і студентам може бути додано не більше 15 балів до поточного контролю.

V. Підсумковий контроль

Залік виставляється за результатами поточної роботи за умови, що студент виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом. Якщо студент не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які студент набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо студент протягом поточної роботи набрав менше 60 балів, складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100.

Питання для здачі заліку:

1. Концепт «FIMI»
2. Поняття «фейки»
3. Поняття «дезінформація»
4. Поняття «пропаганда».
5. Китайська «екосистема» FIMI: публічна дипломатія Китаю в ЄС.
6. Китайська «екосистема» FIMI: м'яка сила й наративи Китаю.
7. Російська «екосистема» FIMI.
8. Наративи інших акторів в інфопросторі ЄС і вплив на європейські цінності.
9. Популізм, що підриває довіру до політичного процесу та інституцій ЄС.
10. Деінформація з питань здоров'я, охорони довкілля.
11. Деінформація, що загрожує безпеці й руйнує громадянський порядок.
12. Соціальні мережі, месенджери та штучний інтелект: можливості й загрози для FIMI.
13. Контрзаходи й інструменти протидії FIMI: EUvsDisinfo.
14. Європейський центр передового досвіду для протидії гібридним загрозам (European Centre of Excellence for Countering Hybrid Threats).
15. Досвід країн-членів ЄС у боротьбі з FIMI. Співпраця ЄС й України для протидії FIMI.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	не зараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Навчально-методичні видання

1. *Стратегічні комунікації ЄС: протидія деструктивним впливам*: кол. моногр. / за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Н. Карпчук. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 308 с. (С. 90-128, 210-259, 280-302) <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/22712>
2. Карпчук Н. Еволюція стратегічних комунікацій Європейського Союзу в умовах агресії РФ проти України. *European Perspective: Сучасні виклики та можливості для України*: кол. моногр. / за заг. ред.: Н. В. Павліхи, упорядкування І. О. Цибалюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2024. (306 с.). 228 – 243 с. <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/24034/1/compressed.pdf>
3. Карпчук Н. EUvsDisinfo як інструмент стратегічних комунікацій ЄС у країнах Східного Сусідства й державах-членах. *Україна в координатах Східного партнерства: пошук геополітичних пріоритетів крізь призму національної безпеки: матеріали інтернет-конференції*, Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022, с.31-34.
4. Карпчук Н. Стратегічні комунікації ЄС в контексті безпекової політики. Стратегічні комунікації в контексті безпекової політики: європейський та глобальний рівні: матеріали Інтернет-конференції, Луцьк, 19 травня, 2022, с. 5-10.

Основна література

1. Cybersecurity Law Casebook. Czech CyberCrime Centre of Excellence. Masaryk University, Institute of Law and Technology, 2021.
2. EU DisinfoLab, URL: <https://www.disinfo.eu/>
3. EU East Stratcom Task Force, URL: <http://www.tepsa.eu/wp-content/uploads/2015/12/Kimber.pdf>
4. Карпчук Н., Юськів Б. Контент- й колокаційний аналіз аналітичних повідомлень RT про Україну. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, № 3(14), 2022, с. 73-87.
5. Карпчук Н. Інформаційна підтримка європейської інтеграції: досвід Швеції. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, № 1, 2023, с. 17-30.
6. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. Ukraine's Information Security Policy: on the Crossroads between the West and Russia. *Czech Journal of Political Science/Politologický časopis*, № 3, 2023. P. 184-205.
7. Карпчук Н. Інформаційна підтримка європейської інтеграції: досвід Швеції. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, № 1, 2023, с. 17-30. <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/278399/273549>
8. Карпчук Н. Європейська інтеграція країн Центральної Європи: комунікаційний вимір. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, № 3 (14), 2022, с. 6-17. <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/273/248>
9. Karpchuk N., Yuskiv B. Political Communication Discord Between the Government and the Citizens: the Case of Ukraine. *Toruńskie Studia Międzynarodowe (Torun International Studies)*, № 12 (Vol.1). Toruń : Nicolaus Copernicus University, 2019, p. 157–168.
10. Karpchuk N. Information and Communication policy in a Wartime: the Case of Ukraine. *Historia i Polityka*, № 40 (47), 2022, p. 125-140.
11. Карпчук Н. Сучасні тренди дипломатичної комунікації: “Whatever works”. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*, 2024. № 1 (18). С. 69-84.
5. Юськів Б., Карпчук Н. Зовнішнє інформаційне маніпулювання та втручання: вплив РФ на громадську думку напередодні повномасштабного вторгнення. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2025. № 51. С. 59-76. <https://mhpi.chnu.edu.ua/mhpi/article/view/372>
12. Yuskiv B., Karpchuk N., Khomych S. Media Reports as a Tool of Hybrid and Information Warfare (the Case of RT – Russia Today). *Codrul Cosminului (Scopus (Q3), WoS)*, Issue 1, Vol. 27, 2021, p. 235-258. <https://doi.org/10.4316/CC.2021.01.012>
13. Yuskiv B., Karpchuk N. Dominating Concepts of Russian Federation Propaganda Against Ukraine (Content and Collocation Analyses of Russia Today). *Politologija (Scopus, Q4)*, 2021, № 102, Issue 2, p. 116-152. <https://doi.org/10.15388/Polit.2021.102.4>
14. Yuskiv B., Karpchuk N., Pelekh O. The Structure of Wartime Strategic Communications: Case Study of the Telegram Channel Insider Ukraine. *Politologija (Scopus, Q4)*, 2022, Vol. 107 (3), p. 90-119, DOI: <https://doi.org/10.15388/Polit.2022.107.3>,
15. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. Ukraine's Information Security Policy: on the Crossroads between the West and Russia. *Czech Journal of Political Science/Politologický časopis (Scopus, Q3)*, № 3, 2023. P. 184-205. <https://doi.org/10.5817/PC2023-3-184>
16. Karpchuk N., Fedoniuk S. Response of Media to the War: the Case of Ukraine's United News Telethon. *Codrul Cosminului (Scopus (Q3), WoS)*, Vol. 30/1, 2024. P. 143-170. <https://doi.org/10.4316/CC.2024.01.07> https://codrulcosminului.usv.ro/wp-content/uploads/2024/10/Article.7.Vol_30-1.pdf
17. Yuskiv B., Karpchuk N., Fedoniuk S. Model of Strategic Disinformation Reconstruction Based on Analysis of Intentions. *Politologija*. Vol. 116, № 4 (Q4). P. 198-237. <https://doi.org/10.15388/Polit.2024.116.5>

18. Fedoniuk S., Karpchuk N., Yuskiv B. China's Strategic Narratives in Relations with the US, the EU, and the RF. *Balkan Social Science Review*. 2024. Vol. 24. № 24. P. 233 – 261. <https://js.ugd.edu.mk/index.php/BSSR/issue/view/387>
<https://js.ugd.edu.mk/index.php/BSSR/article/view/7076/5612>
19. Fedoniuk S., Karpchuk N. Dynamics of the EU Strategic Communications Regarding the European Integration of Ukraine. *On-line Journal Modelling the New Europe (Q 2)*, 2024. № 45. P. 79 – 118, <http://dx.doi.org/10.24193/OJMNE.2024.45.04>
20. Мороз О. Як не стати овочем. Інструкція з виживання в інфопросторі. Х.: Віват, 2021, 208 с.
21. Піпченко Н. Європейські комунікації. Навчальний посібник. К.: Вадекс, 2021, 136 с.
22. Терещук В. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в пост біполярний період. К. : Таксон, 2019, 350 с.
23. Mapping and Analysis of Efforts to Counter Information Pollution in Europe and Central Asia Region. UNDP Report. December 22, 2022. [HTTPS://WWW.UNDP.ORG/EURASIA/PUBLICATIONS/INFORMATION-POLLUTION](https://www.undp.org/eurasia/publications/information-pollution)
24. Melissen Jan (ed.). *The New Public Diplomacy. Soft Power in International Relations*. Palgrave Macmillan, 2020.